

Використання інноваційних методів та технологій природничо-екологічної освіти дошкільників

Банк ідей для педагогічних працівників ЗДО

Сучасні інновації входять у життя ЗДО у вигляді педагогічних технологій. Під педагогічною технологією розуміємо сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і поєднання форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів; вона є організаційно-методичним інструментарієм педагогічного процесу. Застосування еколого-педагогічних технологій у практиці роботи дошкільниками дозволяє отримати бажаний ефект екологічного виховання за умов:

1. Докладного опису і розуміння технології – всіх заходів із визначенням їх освітніх цілей та завдань, способів організації, конспектів/сценаріїв можливого проведення.

2. Чіткого помісячно-тижневого планування та поетапної реалізації заходів.

Педагогічні технології, які використовуються для формування у дітей дошкільного віку основ еколого-природничої компетентності умовно можна поділити на традиційні та нетрадиційні.

Традиційні - спрямовані на способи реалізації змісту екологічного виховання, що ґрунтуються на використанні класичних форм роботи, методів та прийомів, та сприяють формуванню усвідомлено-відповідального ставлення до природи.

Нетрадиційні/новітні - ґрунтуються на сучасних методах формування екологічних уявлень, серед яких:

1. Метод формування мислеобразів, що полягає у формуванні системи екологічних уявлень на основі наукової інформації, творів мистецтва, філософських теорій тощо.

2. Метод екологічної лабіалізації. Цілеспрямована дезорганізація певних аспектів особистісного світосприйняття, унаслідок чого має виникнути психологічний дискомфорт, що зумовлений невідповідністю індивідуальної стратегії сприйняття природи та екологічної діяльності укоріненним нормам співіснування суспільства та довкілля. Наприклад, штучне введення у красивий природний чи фотопейзаж сміття і спонукання дітей до оцінки побаченого.

3. Метод екологічних асоціацій. Має на меті пробудження асоціативних зв'язків між різними образами (Наприклад: *Ліс, як багатоповерховий дім для тварин*).

4. Метод художньої репрезентації природних об'єктів. Засобами мистецтва актуалізувати художні компоненти відображення світу природи (використання поряд із науковою інформацією живопису, музики, художнього слова).

5. Метод екологічної емпатії. Співчуття природним об'єктам, апелювання до почуттєвої сфери особистості.

6. Метод екологічної рефлексії – аналіз поведінки людини з точки зору природних об'єктів (що відчуває зламана гілка, що може розказати про того, хто зламав).

7. Ігровий метод – дозволяє у природній для дитини формі пізнавати світ природи та правила взаємодії з нею у процесі виконання ролей та правил гри.

Серед інноваційних технологій формуванні основ екологічної культури дітей дошкільного віку ефективними є технологія використання авторської казки і технологія використання пейзажного живопису.

Технологія використання авторської казки, розроблена Г. Беленькою та Т. Науменко. Суть технології полягає у тому, що у дітей послідовно закріплюються та розширюються уявлення про окремі об'єкти та явища природи, формуються уявлення про зв'язки та залежності у світі природи, її цілісність, розвивається позитивне емоційно-ціннісне ставлення до світу природи.

Під час роботи можна використовувати як традиційні, так і нетрадиційні методи роботи з казками, які були запропоновані Д. Родарі і Н. Рижовою – різні варіанти створення казок природознавчого змісту (сторітелінгу).

Сторітелінг – це мистецтво складання і розповідання захопливих історій. Насправді людство займалося сторітелінгом завжди. За допомогою міфів легенд та казок наші пращури передавали з покоління в покоління весь накопичений людством досвід та знання. Існують різноманітні варіанти сторітелінгу, серед найвідоміших виділяють:

- **«біном фантазії»** – дітям пропонують описати незвичайних казкових персонажів, таких як «антиліс», «анти-природа», і розповісти про них;

- **«перевернення» казки»** – розповідання по-новому відомої авторської казки природознавчого змісту;

- **«вінегрет» («салат») з казок** – об'єднання епізодів різних казок. Діти поєднують сюжети різних казок, переносять героїв однієї казки в сюжет іншої. Одержані цікаві сюжети записуються, і через якийсь час дітям пропонують прослухати складені ними казки та визначити, що переплутано, повернути героїв у їхні казки;

- **продовження казки**, розпочатої вихователем, і придумування нового закінчення казки;

- **казка в заданому напрямку** – використання сюжету відомої казки з переміщенням її героїв в інший час або простір;

- **казки «навиворіт»** – зміна характеристик персонажів, їхньої поведінки і, як наслідок, – сюжету казки;

- **гра-казка** - дитина уявляє себе у різних ролях і, виходячи з них, визначає значення лісу і його мешканців;

• **перетворення дитини на героя казки** та розмова з іншими персонажами казки, висловлювання своїх прохань, побажань, скарг об'єктам і явищам природи (рослинам, сонцю, вітру) і людям, у тому числі дітям.

Отже, використання казок про природу у різних видах дитячої діяльності сприяє систематизації природознавчих знань, отриманих ними раніше, й формуванню екологічних уявлень та екологічно доцільних поведінкових навичок. Таким чином, уявлення дітей, набуті у всіх видах діяльності, трансформуються у стійке дбайливе ставлення до природи.

Технологія використання пейзажного живопису для формування естетичного ставлення до природи, створена Г. Беленькою та О.Половіною. Суть технології полягає у тому, що формування у старших дошкільників естетичного ставлення до природи відбувається засобами образотворчого мистецтва (на матеріалі пейзажного живопису) і передбачає створення системи роботи, яка включає:

- прогулянки у природу з метою збагачення емоційно-чуттєвих вражень;
- цикл занять художньо-педагогічного спілкування за картинами пейзажного жанру;
- екскурсії на пленер, на вернісаж;
- зустріч з художником-педагогом;
- створення дитячої картинної галереї;
- індивідуальну роботу з дітьми (бесіди, дидактичні ігри, екологічні завдання тощо);
- самостійну художню діяльність дітей тощо.

Природничо-екологічне виховання реалізуються завдяки використанню таких методів, як спостереження, бесіди, емоційні вправи, художньо-педагогічне спілкування, умовне «фотографування» об'єктів природи тощо.

ВИСНОВОК. Екологічне виховання дітей дошкільного віку має відбуватись не лише за допомогою класичних методів та технологій, про що зазначають Г. Беленька, О. Половіна, Т. Науменко. Ці науковці пропонують різні інноваційні технології, що в більшості випадках ґрунтуються на естетичному сприйманні та відчутті навколишнього середовища, таким чином, формуючи стійкі мотиви бережного ставлення до природного довкілля.

Підготувала вихователь-методист Головата Ольга